

Samenwerken bij Close reading

Student: Rinske Nijholt

Begeleidend docent: D. Hofstede

Opdrachtgever: M. van der Molen

Datum: 3 juni 2021

Document:

Onderzoeksverslag deel A

Samenvatting

Dit onderzoek gaat over de aanpak van Close Reading in combinatie met samenwerkend leren. De leerkrachten van het scholennetwerk hebben behoefte aan een andere aanpak van het begrijpendleesonderwijs. De aanleiding voor dit onderzoek is dat de leerlingen de begrijpendlezenlessen saai vinden en niet gemotiveerd zijn voor het vak. Daarnaast vallen de resultaten op landelijk genormeerde toetsen vaker tegen. De leerkrachten van het scholennetwerk vinden dat binnen het huidige begrijpend leesonderwijs samenwerkend leren te weinig aan bod komt.

Dit onderzoek is gedaan om aanbevelingen te doen over hoe de aanpak van Close Reading in combinatie met samenwerkend leren het beste kan worden geïmplementeerd binnen het huidige begrijpendleesonderwijs.

In dit onderzoek is er gepoogd antwoord te krijgen op de hoofdvraag: Leidt de aanpak van Close Reading in combinatie met samenwerkend leren tot het behalen van leesdoelen en meer motivatie bij leerlingen van groep 6,7,8 van de basisschool bij begrijpendlezenlessen?

Het onderzoek is een ontwerponderzoek. Om antwoord te kunnen geven op de hoofdvraag is door middel van literatuuronderzoek gekeken naar wat de aanpak van Close Reading is en wat de belangrijkste uitgangspunten zijn voor een lesontwerp. Daarnaast is er in de literatuur gekeken naar hoe samenwerkend leren tijdens Close Reading kan worden ingezet en aan welke criteria samenwerkend leren moet voldoen.

Door middel van enquêtes en observaties is er kwantitatief onderzoek gedaan naar in welke mate leerlingen in het bezit zijn van samenwerkingsvaardigheden en wat de bereidheid van samenwerken van de leerlingen en waardering voor samenwerken van de leerlingen is.

In het ontwerponderzoek zijn er twee lesontwerpen Close Reading ontworpen aan de hand van teksten uit bestaande methoden. De lesontwerpen van Close Reading zijn uitgevoerd in de praktijk. Er is een logboek bijgehouden om het verloop van de lessen bij te houden en is gebruikt om een tweede lesontwerp aan te passen. Door middel van het ingeleverd werk van de leerlingen is er gekeken of de leerlingen de gestelde leesdoelen hebben behaald.

Uit de resultaten is gebleken dat leerlingen van groep 6 nooit tot weinig samenwerkingsvaardigheden hebben laten zien en dat zowel groep 7 als groep 8 weinig tot regelmatig samenwerkingsvaardigheden hebben laten zien. Wel laten alle leerlingen een lichte stijging zien in les 2 ten opzichte van les 1. Uit de resultaten komt naar voren dat er geen verband is te zien tussen de mate waarin leerlingen in het bezit zijn van samenwerkingsvaardigheden van invloed is op het behalen van het leesdoel. Ook kwam uit de resultaten naar voren dat alle leerlingen in hoge mate bereid tot samenwerken en in hoge mate het samenwerken waarderen.

Uit de conclusie is gekomen dat de aanpak van Close Reading in combinatie tot het behalen van het leesdoel na les 1: 47% van de totale klas het leesdoel heeft behaald. Na les 2 heeft 96% van de totale klas het leesdoel heeft behaald.

Ook is er geconcludeerd dat de aanpak van Close Reading in combinatie met samenwerkend leren heeft geleid tot meer motivatie voor begrijpendlezenlessen.

Inhoud

Hoofdstuk 1 Introductie	4
1.1 Gegevens opdrachtgever	4
1.2 Aanleiding van het onderzoek	4
1.2.1 Context	4
1.2.2 Probleem	4
1.2.3 Recente ontwikkelingen	5
1.3 Probleemstelling	5
1.3.1 Hoofdvraag en doel onderzoek	5
1.3.2 Verkennende deelvragen	6
1.3.3 Onderzoekende deelvragen	6
1.3.4 Uitkomst onderzoek	6
1.4 Theoretisch kader.....	6
1.4.1 Wat is Close Reading en wat zijn de belangrijkste uitgangspunten van Close Reading in een lesontwerp?	6
1.4.2 Hoe kan samenwerkend leren tijdens Close reading ingezet worden en aan welke criteria moet samenwerkend leren dan voldoen?.....	10
1.5 Dit onderzoek.....	11
1.5.1 Praktijkonderzoeksvraag	11
1.5.2 Ontwerpeisen	12
Hoofdstuk 2 Methode	14
2.1 Dataverzameling	14
2.2 Beschrijving van de onderzoeksgroep	16
2.3 Operationalisatie.....	16
2.3.1 Construct	16
2.3.2 Instrumenten	16
2.4 Procedure afname meetinstrumenten	17
2.5 Data-analyse.....	18
2.6 Betrouwbaarheid en validiteit	18
2.6.1 Betrouwbaarheid	18
2.6.2 Validiteit.....	19
Hoofdstuk 3 Resultaten.....	19
3.1 Resultaten observaties en ingeleverd werk en enquêtes.....	19
3.1.1 Resultaten samenwerkingsvaardigheden uit observaties.....	19
3.1.2 Resultaten behaald leesdoel uit ingeleverd werk	20
3.1.3 Resultaten score samenwerkingsvaardigheden en behaalde leesdoel per leerling	20
3.1.4 Resultaten bereidheid om samen te werken en waardering samenwerken uit	21
Enquêtes	21

Hoofdstuk 4 Discussie.....	23
4.1 Conclusie op onderzoekende deelvragen	23
4.2 Conclusie op hoofdvraag.....	24
4.4 Discussie.....	24
4.5 Aanbevelingen.....	25
Literatuurlijst	26

Hoofdstuk 1 Introductie

1.1 Gegevens opdrachtgever

De opdrachtgever en begeleider van het onderzoek is de Oplisser van het scholennetwerk. De opdrachtgever heeft aangegeven dat er onderzoek wordt gedaan naar begrijpend lezen binnen het Scholennetwerk. Leerkrachten zijn zoekende in de manier waarop samenwerken en begrijpendlezenlessen kunnen worden vormgegeven.

1.2 Aanleiding van het onderzoek

In deze paragraaf wordt de context van het probleem beschreven en wordt het probleem vanuit de opdrachtgever geconcretiseerd. Daarnaast worden recente ontwikkelingen beschreven die betrekking hebben op het probleem.

1.2.1 Context

Het scholennetwerk is een samenwerking van de basisschool, een andere basisschool en de andere basisschool. De samenwerking is opgezet om de positie van kleine plattelandsscholen te versterken. Door samen één team te vormen, met één management, zijn ze beter in staat om de onderwijskwaliteit duurzaam op hoog niveau te houden en kunnen de financiën efficiënter ingezet worden. In totaal zitten er 125 kinderen op de Netwerkschool Loppersum Oost. De kinderen komen zowel uit de dorpen zelf, als ook uit omliggende dorpen.

Het onderzoek is uitgevoerd op de basisschool. De basisschool heeft 53 leerlingen: 14 leerlingen in groep 1/2, 15 leerlingen in groep 3/4/5 en 23 leerlingen in groep 6/7/8.

De context van het onderzoek is de bovenbouw groep 6,7,8.

De basisschool is een daltonschool. Zelfstandigheid, ontdekken van je eigen talenten en eigen persoonlijkheid zijn belangrijke kernwaarden. 'Leer kinderen, wat ze zelf kunnen doen!' is de slogan. De basisschool is een kleine school met grote onderwijskwaliteit. Leerlingen leren er met en van elkaar.

1.2.2 Probleem

Binnen het scholennetwerk is het team van leerkrachten bezig met onderzoek naar begrijpend lezen. De aanleiding voor dit onderzoek is dat de leerlingen de begrijpendlezenlessen saai vinden en niet gemotiveerd zijn voor het vak. Daarnaast vallen de resultaten op landelijk genormeerde toetsen vaker tegen.

De leerkrachten van het scholennetwerk vinden dat binnen het huidige begrijpend leesonderwijs samenwerkend leren te weinig aan bod komt.

Het samenwerkend leren bij het vak begrijpend lezen binnen het scholennetwerk is dan ook een actueel speerpunt. Samenwerkend leren en goed begrijpend lezen zijn belangrijke vaardigheden in de maatschappij, omdat het sociale en communicatieve vaardigheden bevordert.

Samenwerken leidt op dit moment vaak tot gezellige gesprekjes, in plaats van doelgericht leren van elkaar. De kinderen werken samen, maar er is nog geen sprake van coöperatief leren waarbij de leerlingen werken vanuit een gezamenlijk doel.

Op dit moment werkt de school volgens de methodiek van Nieuwsbegrip (CED-groep, z.j.).

Alle leerkrachten van het scholennetwerk hebben het afgelopen jaar een cursus Close Reading gevolgd bij Cedin. Close Reading is een manier om kinderen complexe teksten te leren doorgronden, naast aandacht voor woordenschat en leesstrategieën in het huidige strategisch begrijpend leesonderwijs (Vernooy, 2017; Fischer & Frey, 2013).

Bij Close Reading is samenwerkend leren een belangrijk aspect. Samenwerkend leren kan een positieve invloed hebben op de leerontwikkeling en sociale interactie tussen kinderen. Het versterkt

de autonomie, omdat het leerlingen in staat stelt om eigen beslissingen te nemen (Fischer & Frey, 2013). Samenwerkend leren tijdens vakken verhoogt de motivatie van leerlingen. (Van der Meijden, 2005).

Het implementeren van Close Reading vergt veel tijd. Middels de cursus hebben de leerkrachten vooral theoretische kennis opgedaan over Close Reading en werkvormen waarbij samenwerken wordt ingezet tijdens Close Reading. Close Reading is een methodiek, geen kant-en-klare lesmethode. Dat betekent dat de aspecten uit de theorie moeten worden verwerkt in een lesontwerp en inzicht moet worden verkregen in wat wel en niet werkt in de praktijk. Welke werkvormen voor samenwerking zijn geschikt? Leidt het samenwerken ook tot een beter leesbegrip? Leidt de aanpak van Close Reading ook tot meer gemotiveerde leerlingen voor het vak begrijpend lezen?

Vanuit de leerkrachten is de behoefte ontstaan om de aanpak van Close Reading praktisch toe te passen binnen het begrijpendleesonderwijs. De leerkrachten willen weten welk effect de aanpak van Close Reading heeft op het behalen van leesdoelen en op de motivatie van de leerlingen. De leerlingen moeten weer plezier krijgen in het begrijpend lezen waardoor de motivatie wordt verhoogd en de resultaten bij begrijpend lezen verbeteren.

1.2.3 Recente ontwikkelingen

We leven in een snel veranderende samenleving die hoge eisen stelt aan haar burgers. Het scholennetwerk wil de leerlingen voorbereiden op deze eisen en er zo aan bijdragen dat zij als kritisch en mondig burger kunnen deelnemen aan de maatschappij.

De sociaaleconomische situatie in het gebied stelt de school voor een uitdaging. De regio kent relatief veel mensen met een zwakke sociaaleconomische positie. Een deel van de leerlingen kampt met (taal)achterstanden.

Samenwerkend leren en goed begrijpend lezen zijn belangrijke vaardigheden in de maatschappij. Deze vaardigheden bevorderen de sociale en communicatieve vaardigheden. Samenwerken hoort tot de belangrijke vaardigheden van de 21e eeuw (SLO, 2020).

Dit onderzoek past daarom goed binnen de ontwikkeling van de school. Binnen het huidige leesonderwijs ontbreekt de motivatie bij leerlingen en wordt er nog onvoldoende samengewerkt tussen de leerlingen. Door het inzetten van samenwerkend leren wordt het onderwijs aan leerlingen boeiender, motiverender en uitdagender (Elsäcker, 2002). Fischer & Frey (2013) geven aan dat begrijpend lezen goed is voor de schoolontwikkeling en voor maatschappelijk succes.

1.3 Probleemstelling

In deze paragraaf staan de hoofdvraag, de verkennende en onderzoekende deelvragen en het doel van het onderzoek centraal. Daarnaast wordt beschreven wat het onderzoek uiteindelijk gaat opleveren.

1.3.1 Hoofdvraag en doel onderzoek

Vanuit de leerkrachten is de behoefte ontstaan om alle aspecten van Close Reading praktisch toe te passen binnen het begrijpendleesonderwijs. De leerkrachten willen weten welk effect de aanpak van Close Reading heeft op het behalen van leesdoelen en op de motivatie van de leerlingen.

De leerlingen moeten weer plezier krijgen in het begrijpend lezen waardoor de motivatie wordt verhoogd en de resultaten bij begrijpend lezen verbeteren.

Het doel van het onderzoek is om aanbevelingen te doen over hoe de aanpak van Close Reading in combinatie met samenwerkend leren het beste kan worden geïmplementeerd binnen het huidige begrijpendleesonderwijs.

Dit doel wordt behaald door antwoord te geven op de hoofdvraag:

Leidt de aanpak van Close Reading in combinatie met samenwerkend leren tot het behalen van leesdoelen en meer motivatie bij leerlingen van groep 6,7,8 van de basisschool bij begrijpendlezenlessen?

1.3.2 Verkennende deelvragen

Om de hoofdvraag te kunnen beantwoorden zijn de volgende verkennende deelvragen opgesteld:

- Wat is Close Reading en wat zijn de belangrijkste uitgangspunten van Close Reading in een lesontwerp?
- Hoe kan samenwerkend leren tijdens Close reading ingezet worden en aan welke criteria moet samenwerkend leren dan voldoen?

1.3.3 Onderzoekende deelvragen

Om antwoord te krijgen op de hoofdvraag zijn de volgende onderzoekende praktijkdeelvragen opgesteld:

- In welke mate stimuleert het lesontwerp Close Reading daadwerkelijk het aspect samenwerken tussen de leerlingen van groep 6, 7 en 8 en welk effect heeft dit op het behalen van het leesdoel?
- In welke mate zijn de leerlingen bereid om samen te werken en hebben ze waardering voor het aspect samenwerken tijdens lessen Close Reading volgens het lesontwerp?

1.3.4 Uitkomst onderzoek

Het onderzoek levert een advies op voor de school, in de vorm van aanbevelingen op welke manier de aanpak van Close Reading in combinatie met samenwerkend leren kan worden toegepast binnen begrijpendlezenlessen.

1.4 Theoretisch kader

In het theoretisch kader worden de relevante begrippen, definities en theorieën met betrekking tot de onderzoeksvraag gepresenteerd. Daarnaast worden in het theoretisch kader de verkennende deelvragen beantwoord.

1.4.1 Wat is Close Reading en wat zijn de belangrijkste uitgangspunten van Close Reading in een lesontwerp?

Close Reading is een aanpak van begrijpend lezen waarbij de inhoud van een tekst centraal staat. Het is een specifieke aanpak die leerlingen helpt om complexe, moeilijkere teksten te begrijpen. Förrer en Mortel (2010) definiëren begrijpend lezen als het vermogen geschreven teksten te begrijpen en te lezen met begrip. Begrijpend lezen is een doelgericht denkproces waarbij drie elementen een rol spelen. Namelijk: de lezer, de tekst en het doel waarmee lezer te tekst leest. Een leesdoel helpt de lezer bepalen waarom hij/zij een tekst gaat lezen, hoe hij/zij een tekst gaat lezen, wat hij/zij na het lezen van de tekst gaat doen.

In de afgelopen jaren is steeds meer onderzoek gedaan naar Close Reading. Er is toenemend bewijs dat Close Reading voor alle leerlingen effectief is en dat het een hoger leerniveau tot gevolg heeft. (Fisher & Frey, 2013). Shanahan (2013) geeft aan dat het meerdere keren lezen van teksten een leerling tot beter leesbegrip kan brengen.

Verschillende onderzoeken laten zien dat Close Reading effectief is voor het leesbegrip van kinderen die een hoog leesniveau hebben, maar ook de zwakke lezers profiteren. Uit een analyse van verschillende onderzoeken blijkt dat vooral herhaald lezen een positief effect heeft op het begrip van

de tekst. Naast herhaald lezen moet er ook aandacht zijn voor woordenschat en leerlingen laten samenwerken rondom een tekst.

Close Reading is een manier van met teksten omgaan door deze of delen ervan te lezen en te herlezen met als doel vanuit het gestelde leesdoel tot een dieper begrip van de tekst te komen.

Bij het lezen en bestuderen van teksten zijn drie niveaus te onderscheiden (Vernooy, 2017):

- het letterlijk begrijpen wat er staat door direct te begrijpen waar de tekst over gaat;
- het maken van afleidingen. Ook wel 'tussen' de regels lezen genoemd, waarbij vooral het hebben van voorkennis over de inhoud van de tekst een belangrijke rol speelt;
- het kritisch omgaan met teksten, wat het goed begrijpen van de tekst vereist om boven de tekst te kunnen staan om er opmerkingen en kanttekeningen bij te kunnen plaatsen.

Dieper begrijpend lezen overstijgt het letterlijk begrijpen van de tekst. In wezen gaat het bij de drie genoemde niveaus om een hiërarchie. Je moet namelijk eerst letterlijk begrijpen wat er staat om vervolgens afleidingen te kunnen maken en kritisch te kunnen reflecteren op een tekst.

Kortom: dieper begrijpend lezen dwingt leerlingen als het ware onder de oppervlakte van de tekst te lezen en intensiever met de tekst om te gaan, wat onder andere van de lezer herlezen en 'rethinking' (kritisch denken) vraagt om ook moeilijke, ingewikkelder teksten te kunnen begrijpen en de tekst vanuit verschillende invalshoeken te kunnen lezen (Vernooy, 2017).

Fischer & Frey (2013) geven aan dat verdiepend lezen goed is voor de schoolontwikkeling en voor maatschappelijk succes. Verdiepend lezen kan bijdragen aan de verwerving van enkele 21st century skills (Van den Oetelaar, 2012). Met name de vaardigheden kritisch denken, probleemoplossend vermogen, samenwerken en communiceren spelen binnen verdiepend lezen een belangrijke rol. Het is afhankelijk van het leesdoel van de lezer en de tekst of verdiepend lezen nodig is of niet. Teksten die als moeilijk worden ervaren vanwege de structuur, de woordenschat of vereiste achtergrondkennis worden complexe teksten genoemd. Als leerlingen in staat zijn om complexe teksten te doorgronden zal hun kennis vergroot worden (Coppens, 2014).

Leerlingen komen in het dagelijks leven allerlei soorten teksten tegen met elk specifieke kenmerken. Denk aan de tekst in een handleiding, een recept, een stappenplan voor een creatieve opdracht, informatie die nodig is voor het maken van een spreekbeurt of een boek. Deze teksten zijn vaak minder gestructureerd dan de teksten in de huidige begrijpend-leesmethoden. Sommige hebben geen titel of kopjes of bevatten kopjes die niet lijken te passen bij de inhoud. Soms is de structuur van de teksten niet meteen duidelijk. Om goed te kunnen functioneren in de maatschappij, is het juist belangrijk dat kinderen met deze teksten kunnen omgaan.

Om een goede begrijpend lezer te worden, is een leerkracht nodig die hardop denkend voorleest (modellen) en discussies voert met de leerlingen. Door te modellen kan de leerkracht krachtig voorbeeldgedrag laten zien aan leerlingen. De leerkracht leert leerlingen zo hoe ze denkstappen kunnen maken om teksten beter te begrijpen en stimuleert de ontwikkeling van het leesbegrip (Lapp, e.a. 2020).

De mate van instructie die leerlingen nodig hebben is afhankelijk van hun kennis over het proces van begrijpend lezen. Wanneer leerlingen al vrij goed begrijpen hoe ze verdiepend kunnen lezen, hoeft je als leerkracht minder te modellen. Een andere vorm van ondersteuning is het geven van extra instructie waar nodig is. Leerlingen worden geen betere lezers als ze blijven stoeien met teksten die ver boven niveau liggen. Als leerlingen goede, analytische en kritische lezers moeten worden van steeds moeilijkere teksten, dan moeten de leerlingen leren hoe ze de kennis en de taal die ze beheersen, kunnen toepassen. De leerkracht moet ze leren hoe ze nieuwe woorden en kennis kunnen verkrijgen en hoe ze hun tekstbegrip kunnen monitoren (Lapp, e.a. 2020).

Om Close Reading goed toe te passen in de praktijk zijn er uitgangspunten opgesteld (Fischer, Frey en Hattie, 2016). Deze uitgangspunten zijn activiteiten die effectief zijn om te werken aan betere leesresultaten. Effectieve activiteiten zijn:

- Leerlingen herhaald laten lezen
- Het stimuleren van een discussie over de tekst
- De inhoud van een tekst in een schema zetten
- Leerlingen laten samenvatten
- Leerlingen aantekeningen laten maken bij de tekst
- Aandacht hebben voor woordenschat
- Leerlingen laten samenwerken rondom een tekst

Leerlingen herhaald laten lezen

De kernelementen van Close Reading zijn dat de leerlingen onderzoekers van de tekst worden; ze onderzoeken de diepere betekenis van de tekst en de structuur van de tekst (Adler & Doren, 2019). Ze pluizen de tekst uit tot op het bot. Dit doen de leerlingen aan de hand van drie sessies. Bij Close Reading wordt gesproken over sessies en niet over lessen. In elke sessie lezen de leerlingen de tekst en gaan ze er mee aan de slag. In elke sessie wordt steeds een stukje dieper in de tekst gegraven.

Beantwoorden van tekstgerichte vragen

De leerkracht ondersteunt de leerlingen door het stellen van goede tekstgerichte vragen in deze drie sessies. Deze tekstgerichte vragen zorgen ervoor dat de leerlingen gericht bezig zijn met de tekst en zich erin verdiepen. De tekstgerichte vragen vestigen de aandacht van de leerlingen op de belangrijkste aspecten van een tekst. Er vindt daarbij een verschuiving plaats van de algemene begripsvragen (sessie 1) zoals 'waarom heeft deze tekst deze titel?', 'Wat is de belangrijkste boodschap?' 'Wanneer speelde dit?', 'Welke belangrijke gebeurtenissen worden er verteld?' Naar vragen over belangrijke details, de woordenschat en de tekststructuur (sessie 2) zoals 'Wat gebeurde er na?', 'Waar zit in de tekst de belangrijkste informatie?', 'Kun je uitleggen waarom...?'. Vervolgens naar vragen over het doel van de schrijver, afleidingen, conclusies, meningen en argumenten (sessie 3) zoals 'Staat er een mening in van de schrijver?', 'Waarom zegt dat?', 'Wat zijn de consequenties van....?', 'Kun je een samenvatting geven van....?'

De sessies hebben allemaal een eigen leesdoel. Voorbeelden van een leesdoel zijn voor sessie 1: 'Ik kan vertellen welke soorten klimaten er zijn en wat de verschillende kenmerken van deze klimaten zijn' en 'Ik kan drie feiten van de dieren koppelen aan het klimaat'. Voor sessie 2: 'Ik kan vertellen welke voordelen de prijs heeft voor Naturalis' en 'Ik kan een visueel overzicht maken van de inhoud van de tekst'. Voor sessie 3: 'Ik kan vertellen welke figuurlijke taal de schrijver gebruikt in de tekst' en 'Ik kan uit de tekst halen waar in de wereld de klimaatzones zich bevinden'.

Het stimuleren van een discussie over de tekst

Leerlingen onthouden teksten beter wanneer erover gesproken wordt. Door de leerlingen te laten oefenen in het praten met anderen wordt het zelfstandig denken gestimuleerd (Lapp, e.a. 2020). De leerkracht kan een discussie in de klas stimuleren door stellingen te geven waar leerlingen op mogen reageren. Of leerlingen in kleine groepjes laten praten over betekenissen van woorden of oplossingen bedenken bij een probleem wat in de tekst naar voren komt.

De inhoud van een tekst in een schema zetten

Tijdens Close Reading lessen kunnen leerlingen informatie over de tekst opschrijven. Door iets op te moeten schrijven zijn leerlingen genoodzaakt zich te verdiepen in een tekst. Leerlingen kunnen daarbij werken met schema's, tabellen en diagrammen, tijdlijnen enzovoort om de informatie uit de tekst te verzamelen, op te schrijven of te ordenen,

Leerlingen laten samenvatten

Samenvatten is een strategie die je goed kan inzetten bij Close Reading. Door samen te vatten, concentreren de leerlingen zich op bijvoorbeeld de hoofdgedachte van de tekst of de belangrijkste informatie ordenen.

Leerlingen aantekeningen laten maken bij de tekst

Bij Close Reading gaan de leerlingen snel zelf aan de slag met de tekst. Wanneer ze de tekst voor het eerst lezen maken ze aantekeningen. Ze gebruiken woorden, symbolen of tekeningen. De leerlingen onderstrepen de moeilijke woorden in de tekst en geven aan welke delen van de tekst ze moeilijk vinden. In deze eerste fase lezen ze vooral om de grote lijn in de tekst scherp te krijgen en om zicht te krijgen op de structuur van de tekst.

Aandacht hebben voor woordenschat

De woordenschat waarover een lezer beschikt en de woorden die in een tekst voorkomen, bepalen of een leerling die tekst al of niet goed zal begrijpen. Hoe groter zijn woordenschat, des te beter de leerling meestal de tekst begrijpt. Staan er veel woorden in de tekst die de leerling niet kent, dan heeft hij veel moeite met het begrijpend van die tekst. Dit betekent tevens, dat een goede woordenschat de leerling meer greep geeft op zijn lees- en leerprocessen (Vernooy, 2007). Indien leerlingen de betekenis niet weten van bepaalde woorden dan kunnen ze een stukje terug of verder lezen of de woorden zelf opzoeken in een woordenboek of op internet. De leerlingen kunnen ook de tekst nogmaals in tweetallen lezen waarbij de leerlingen om de beurt lezen en modelen. De leerlingen stellen vragen of zeggen in eigen woorden wat ze net hebben gelezen en geven daarbij de belangrijkste informatie van dat stukje tekst.

Leerlingen laten samenwerken rondom een tekst

Leerlingen te laten praten over de tekst zorgt ervoor dat de leerlingen de tekst beter doorgronden. Als leerlingen tijdens een Close Reading-sessie de tekst onderzoeken en daarbij effectief samenwerken, ontwikkelen ze ook de taalvaardigheden spreken, luisteren en schrijven. Daarnaast vergemakkelijkt het lezen, praten en vervolgens schrijven over een tekst een dieper begrip van de tekst (Vernooy, 2007). Leerlingen kunnen samenwerken in groepjes of in tweetallen zodat ze over de tekst kunnen praten tijdens het beantwoorden van de vragen, leerlingen kunnen samen een schema maken of een samenvatting.

Bij een Close Reading les delen de leerlingen ideeën met elkaar. De leerkracht luistert en gebruikt de onderlinge discussie als formatieve evaluatie; de leerkracht achterhaalt daarmee waar leerlingen moeite mee hebben. Dit worden nieuwe leerpunten, waarvoor de leerkracht nieuwe tekstgerichte vragen gaat stellen.

De leerkracht moet wel blijven monitoren of de leerlingen de tekst echt goed begrijpen en of ze de vaardigheden die horen bij Close Reading goed toepassen. Dit kan de leerkracht doen door met de leerlingen in gesprek te blijven over de tekst. Dit betekent dat de leerkracht kennis moet hebben van wat er bij Close Reading komt kijken.

Conclusie

Close Reading is een specifieke aanpak die leerlingen helpt om complexe, moeilijkere teksten te begrijpen. Close Reading kan worden toegepast op veel verschillende soorten teksten. De rol van de leerkracht is belangrijk. Middels modellen kan de leerkracht krachtig voorbeeldgedrag laten zien hoe de leerlingen denkstappen kunnen maken om teksten beter te begrijpen en om de ontwikkeling van het leesbegrip te stimuleren. De leerkracht moet ze leren hoe ze nieuwe woorden en kennis kunnen verkrijgen en hoe ze hun tekstbegrip kunnen monitoren.

De volgende effectieve activiteiten moeten worden aangeboden: leerlingen herhaald laten lezen, het stimuleren van een discussie over de tekst, de inhoud van een tekst in een schema zetten, leerlingen

laten samenvatten, leerlingen aantekeningen laten maken bij de tekst, aandacht hebben voor woordenschat en leerlingen laten samenwerken rondom een tekst. Een goede les Close Reading wordt aangeboden in drie sessies. Elke sessie heeft zijn eigen leesdoel en aan de hand van het leesdoel worden er tekstgerichte vragen opgesteld die de leerlingen beantwoorden.

1.4.2 Hoe kan samenwerkend leren tijdens Close reading ingezet worden en aan welke criteria moet samenwerkend leren dan voldoen?

Een manier om leerlingen op een gestructureerde manier te laten samenwerken is coöperatief leren. Coöperatief leren wordt gedefinieerd als een onderwijssituatie waarin de leerlingen in kleine groepen op een gestructureerde manier samenwerken aan een gemeenschappelijke taak (Förner, Kenter & Veenman, 2000).

Onderzoek naar de effecten van coöperatief leren heeft aangetoond dat coöperatief leren bijdraagt aan de cognitieve en sociale ontwikkeling van leerlingen (Slavin, 1995). Volgens McConnell (2010) leidt coöperatief leren tot betere leerprestaties, tot meer metacognitieve vaardigheden en uitleg aan elkaar, tot meer nieuwe ideeën en oplossingen en tot een transfer van wat er in de groep geleerd is naar situaties waarbij de leerlingen alleen moeten werken.

Bovendien zou coöperatief leren de motivatie van de leerlingen stimuleren (Van der Meijden, 2005).

Het inzetten van coöperatieve werkvormen zorgt voor effectievere leertijd, omdat meer leerlingen gelijktijdig interactie met elkaar hebben, in plaats van één leerling in gesprek met de leerkracht. Er zijn veel varianten van coöperatieve werkvormen die ingezet kunnen worden tijdens Close Reading. Passende werkvormen zijn een belangrijke kracht binnen de sessies. Een werkvorm is passend voor Close Reading als de werkvorm de leerlingen uitdaagt om actief na te denken en als ze de gelegenheid krijgen om ideeën en gedachten uit te wisselen of op te schrijven Kagan (2016).

Coöperatieve werkvormen die passen bij Close Reading zijn (Lapp, e.a. 2020):

- 'Binnen-buitenkring'. Dit is een werkvorm waarbij leerlingen in twee cirkels met steeds andere leerlingen hun antwoord op een tekstgerichte vraag uitwisselen.
- 'Denken-delen-uitwisselen'. Dit is een werkvorm waarin alle leerlingen actief nadenken en vervolgens ook iedereen de gelegenheid krijgt om de gedachten te verwoorden.
- 'Denk-schrijf-rondpraat'. Dit is een werkvorm waarin alle leerlingen actief nadenken en schrijven. Vervolgens krijgt iedereen de gelegenheid om het antwoord te verwoorden.
- 'Expertgroep'. Dit is een werkvorm waarin elke leerling expert is van een bepaald onderdeel van de tekst.
- 'Mix en ruil'. Dit is een werkvorm waarin alle leerlingen actief met elkaar in gesprek gaan aan de hand van kaartjes. Op deze kaartjes staan vragen die leerlingen kunnen beantwoorden of een woord uit de tekst en leggen de betekenis van het woord aan elkaar uit.
- 'Mix-tweetal-gesprek'. Dit is een werkvorm waarin leerlingen in tweetallen een vraag bespreken of beantwoorden of in gesprek gaan over een opdracht of schema dat ze hebben gemaakt.
- Varianten op bovenstaande werkvormen kunnen ook worden ingezet bij Close Reading.

Er kunnen tijdens elke sessie werkvormen worden ingezet.

Leerlingen moeten het belang van samenwerkend leren zien en gemotiveerd zijn om samen te werken. Dat lukt door te ervaren dat je samen meer weet en verder komt dan alleen. Daarbij moeten leerlingen accepteren dat ze moeten samenwerken en bereid zijn om samen te werken. De effecten van coöperatief leren zijn onder andere afhankelijk van de samenwerkingsvaardigheden die leerlingen bezitten. Om met succes te kunnen samenwerken, zouden leerlingen een aantal vaardigheden moeten bezitten, zoals actief luisteren, feedback kunnen geven en ontvangen, actieve werkhouding, afstemming werkverdeling, assertiviteit en inlevingsvermogen (SLO, 2019).

Dat coöperatief leren niet altijd de gewenste effecten opleverd zou deels te wijten kunnen zijn aan een niet adequaat verlopende samenwerking (Kagan, 2005).

De leerlingen die samenwerken zijn niet alleen gericht op hun eigen leren maar ook op dat van hun groepsgenoten. Leerlingen leren met elkaar en van elkaar. Niet elke vorm van samenwerking tussen leerlingen is te omschrijven als coöperatief leren. Het plaatsen van leerlingen in groepen met de opdracht dat ze mogen samenwerken of met elkaar mogen overleggen is nog geen coöperatief leren. Er kan pas over coöperatief leren gesproken worden als er sprake is van een aantal kenmerken Volgens Kagan (2016) zijn er vier basisprincipes waaraan een coöperatieve didactische werkvorm moet voldoen:

- Gelijke deelname
- Individuele aansprakelijkheid
- Positieve wederzijdse afhankelijkheid
- Simultane interactie

Conclusie

Een manier om leerlingen op een gestructureerde manier te laten samenwerken is coöperatief leren. Coöperatief leren wordt gedefinieerd als een onderwijssituatie waarin de leerlingen in kleine groepen op een gestructureerde manier samenwerken aan een gemeenschappelijke taak. Coöperatief leren leidt tot betere leerprestaties, tot meer metacognitieve vaardigheden en uitleg aan elkaar, tot meer nieuwe ideeën en oplossingen en tot een transfer van wat er in de groep geleerd is naar situaties waarbij de leerlingen alleen moeten werken. Coöperatief leren stimuleert de motivatie van de leerlingen.

Leerlingen moeten het belang van samenwerken leren zien en gemotiveerd zijn om samen te werken. Dat lukt door te ervaren dat je samen meer weet en verder komt dan alleen. Daarbij moeten leerlingen accepteren dat ze moeten samenwerken en bereid zijn om samen te werken. De effecten van coöperatief leren zijn onder andere afhankelijk van de samenwerkingsvaardigheden die leerlingen bezitten. Om met succes te kunnen samenwerken, zouden leerlingen een aantal vaardigheden moeten bezitten, zoals actief luisteren, feedback kunnen geven en ontvangen, actieve werkhouding, afstemming werkverdeling, assertiviteit en inlevingsvermogen.

1.5 Dit onderzoek

In het ontwerponderzoek worden er lesontwerpen Close Reading ontworpen aan de hand van de literatuur en wensen vanuit de leerkrachten zoals die in de probleemstelling worden aangegeven. Het lesontwerp Close Reading wordt vervolgens getest in de praktijk. Tijdens het testen in de praktijk wordt de onderzoeksgroep geobserveerd op samenwerkingsvaardigheden en krijgt de onderzoeksgroep een equete om

Door de uitkomsten van het eerste lesontwerp te analyseren wordt er een tweede lesontwerp Close Reading gemaakt en vervolgens ook getest in de praktijk. Deze uitkomsten worden geanalyseerd en aan de hand van beide resultaten worden er aanbevelingen gedaan over hoe samenwerkend leren tijdens Close Reading praktisch toe te passen is voor begrijpend lezen.

1.5.1 Praktijkonderzoeksvraag

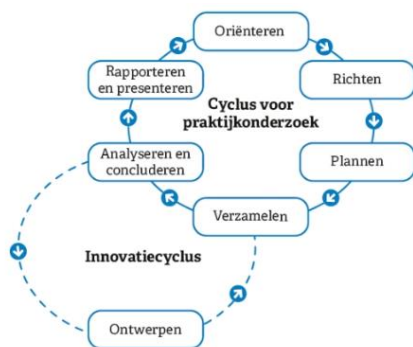
Vanuit de probleemstelling en het literatuuronderzoek is de volgende hoofdvraag geformuleerd:

Leidt de aanpak van Close Reading in combinatie met samenwerkend leren tot het behalen van leesdoelen en meer motivatie bij leerlingen van groep 6,7,8 van de basisschool bij begrijpendlezenlessen?

Hierbij zijn de volgende onderzoekende deelvragen geformuleerd:

- In welke mate stimuleert het lesontwerp Close Reading daadwerkelijk het aspect samenwerken tussen de leerlingen van groep 6, 7 en 8 en welk effect heeft dit op het behalen van het leesdoel?
- In welke mate zijn de leerlingen bereid om samen te werken en hebben ze waardering voor het samenwerken tijdens lessen Close Reading volgens het lesontwerp?

Het ontwerponderzoek bestaat uit twee onderzoeksfasen: een fase gericht op het diagnosticeren van het praktijkprobleem en een fase gericht op het ontwerpen van een oplossing (Donk & Lanen, 2020). De eerste onderzoeksfase heeft tot doel de literatuur en de ontwerpeisen in kaart te brengen. Dit zijn de eisen waaraan het ontwerp moet voldoen, wil het een oplossing bieden voor de praktijk. De tweede fase wordt de innovatiecyclus genoemd. De cyclus begint met een kernachtig ontwerp. De innovatiecyclus en het ontwerponderzoek worden afgesloten met de kernactiviteit rapporteren en presenteren van het ontwerp. Zie figuur 1.

Figuur 1: Onderzoeksfase 1 en 2 (Donk & Lanen, 2020).

Tijdens de innovatiecyclus wordt er een lesontwerp van een Close Reading les gemaakt aan de hand van opgestelde ontwerpeisen.

De ontwerpeisen worden toegelicht in de volgende paragraaf.

1.5.2 Ontwerpeisen

De ontwerpeisen zijn de eisen waaraan het ontwerp moet voldoen, wil het slagen in de praktijk.

Om te slagen in de praktijk moet het ontwerp voldoen aan de eisen die voortkomen uit de literatuur en de probleemstelling. Door het lesontwerp cyclisch te testen in de praktijk kan er antwoord worden gegeven op de hoofvraag.

Ontwerpeisen vanuit de literatuur

De tekst moet complex genoeg zijn om per sessie tekstgerichte vragen te beantwoorden. De tekst wordt gelezen en herlezen vanuit een bepaald leesdoel en aan de hand van tekstgerichte vragen. Leerlingen leren de tekst te analyseren, aantekeningen te maken, samen te vatten en te discussiëren over de inhoud. Om Close Reading goed toe te passen in de praktijk zijn er uitgangspunten opgesteld.

1. Complexe tekst
2. Leerlingen herhaald laten lezen
3. Les bestaat uit drie sessies met een eigen leesdoel
4. Beantwoorden van tekstgerichte vragen per sessie
5. Het stimuleren van discussie over de tekst
6. De inhoud van een tekst in een schema zetten
7. Leerlingen laten samenvatten
8. Leerlingen aantekeningen laten maken bij de tekst
9. Aandacht hebben voor woordenschat
10. Leerlingen laten samenwerken rondom een tekst

Ontwerpeisen vanuit leerkrachten Het scholennetwerk.

1. Teksten uit bestaande methoden gebruiken.

Omdat het zoeken van teksten een tijdrovende klus is worden de lessen Close Reading gebaseerd op teksten uit bestaande methoden. De aanpak van Close Reading kun je bij heel veel teksten gebruiken. Complexere teksten, verdiepende teksten, zoals die bij zaakvakken vaak te vinden zijn, lenen zich heel goed voor de aanpak van Close Reading.

In dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van de teksten uit methoden van Blink en Nieuwsbegrip. De methoden Blink en Nieuwsbegrip bieden een divers aanbod van complexe teksten. De methode Blink biedt informatieve teksten gerelateerd aan wereldoriëntatie. Deze teksten sluiten goed aan bij de leefwereld van de leerlingen. De methode Nieuwsbegrip biedt informatieve teksten gerelateerd aan een onderwerp uit het NOS jeugdjournaal.

2. Samenwerkend leren toepassen binnen Close Reading.

Leerkrachten zijn op zoek om samenwerkend leren toe te passen binnen Close Reading en willen weten of het samenwerken leidt tot coöperatief leren.

Toetsing van het ontwerp

Het ontwerp wordt gemaakt aan de hand van alle ontwerpeisen.

Het lesontwerp 1 is opgenomen in bijlage 3. Om te controleren of alle eisen zijn opgenomen is er een checklist gemaakt. Deze checklist is opgenomen in bijlage 4.

Het ontwerp wordt getoetst door middel van het geven van de les Close Reading aan de leerlingen van groep 6,7,8 van de Abt Emo school. Een les Close Reading bestaat uit 3 sessies. Tijdens het geven van de 3 sessies wordt er geobserveerd op samenwerkingsvaardigheden van leerlingen en na het geven van de les wordt onder de leerlingen een enquête afgenomen over de bereidheid en waardering van samenwerken tijdens de les.

Vanwege het cyclische karakter van onderzoek, wordt in een logboek het verloop van de les bijgehouden. Hierin wordt op systematische wijze informatie verzameld, waarmee het ontwerp tussentijds bijgesteld kan worden. In dit logboek worden op kritische wijze notities gemaakt over het handelen van de leerkracht en hoe de leerlingen reageren op de les. Onder andere wordt genoteerd of de lessen goed verlopen, de leerlingen begrijpen wat ze moeten doen, of de leerlingen de tekst herlezen, reacties van de leerlingen op de les en opdrachten. De logboeken zijn opgenomen in bijlage 5.

Omdat het belangrijk is om te weten of de werkvormen de samenwerking stimuleren en welk effect dit heeft op behalen van het leesdoel worden de werkbladen nagekeken of het leesdoel is behaald. Op basis van alle uitkomsten wordt er een herontwerp gemaakt. Op basis van welke resultaten er aanpassingen worden gedaan wordt de checklist voor het lesontwerp nogmaals ingevuld en aangegeven waarom en hoe de aanpassing in het ontwerp wordt gedaan. Lesontwerp 2 is opgenomen in bijlage 3. Checklist is opgenomen in bijlage 4.

De resultaten uit de observaties, enquêtes en ingeleverd werk van lesontwerp 1 en lesontwerp 2 worden weergegeven in hoofdstuk 4.

Verwachting van het onderzoek

Leerlingen moeten het belang van samenwerken leren zien en gemotiveerd zijn om samen te werken. Daarbij moeten leerlingen accepteren dat ze moeten samenwerken en bereid zijn om samen te werken. Omdat leerlingen in groep 6,7,8 wel gewend zijn om elkaar te helpen in de klas is de verwachting dat leerlingen in hoge mate bereid zijn om samen te werken.

Uit de theorie blijkt dat coöperatief leren de motivatie van de leerlingen stimuleert. Daarom is de verwachting dat de leerlingen het samenwerken in hoge mate waarderen.

Om met succes te kunnen samenwerken, zouden leerlingen een aantal vaardigheden moeten bezitten, zoals actief luisteren, feedback kunnen geven en ontvangen, actieve werkhouding, afstemming werkverdeling, assertiviteit en inlevingsvermogen. Samenwerken leidt op dit moment vaak tot gezellige gesprekjes, in plaats van doelgericht leren van elkaar en de verwachting is dat leerlingen nog niet in hoge mate beschikken over samenwerkingsvaardigheden.

Hoofdstuk 2 Methode

2.1 Dataverzameling

Voor dit onderzoek is gekozen voor ontwerponderzoek. Dit onderzoek wordt vormgegeven door literatuuronderzoek en wensen van de leerkrachten tot een lesontwerp te komen en dit lesontwerp twee keer te toetsen in de praktijk om te onderzoeken of het ontwerp werkt.

De toetsing van het ontwerp wordt gemeten door het afnemen van een enquête onder de leerlingen, het observeren van de leerlingen tijdens het samenwerken, het nakijken van het schriftelijk ingeleverd werk van de leerlingen na een les en het bijhouden van een logboek om de les te monitoren. Bij Close Reading wordt gesproken over sessies. Een les Close Reading bestaat uit drie sessies. In de methode wordt daarom ook gesproken over sessies Close Reading.

Enquête onder de leerlingen

Leerlingen moeten het belang van samenwerken leren zien en gemotiveerd zijn om samen te werken. Dat lukt door te ervaren dat je samen meer weet en verder komt dan alleen. Daarbij moeten leerlingen accepteren dat ze moeten samenwerken en bereid zijn om samen te werken.

Door middel van de schaal 'de bereidheid om met elkaar samen te werken' van de vragenlijst, wordt de bereidheid van het samenwerken van de leerlingen gemeten.

Leerlingen geven individueel op een schaal van 1 (eens) tot 5 (oneens) aan in hoeverre ze het eens zijn met stellingen. Voorbeelden van items binnen deze schaal zijn: 'Ik kan in mijn groepje belangrijke dingen leren van andere kinderen' en 'Ik vind het leuk om met andere kinderen samen te werken'.

Door middel van de schaal "waardering van het samenwerken in coöperatieve werkvormen' wordt de waardering van de leerlingen gemeten. Leerlingen geven individueel op een schaal van 1 (eens) tot 5 (oneens) aan in hoeverre ze het eens zijn met stellingen. Voorbeelden van items binnen de schaal zijn: 'Ik vind samenwerken leuker dan alleen werken' en 'Als ik alleen werk ben ik bang dat ik het niet zo goed doe'.

Omdat de leerkrachten benieuwd zijn of de leerlingen de lessen Close Reading waarderen omdat het plezier in de lessen van begrijpend leesonderwijs moet worden verhoogd wordt in de laatste vraag van de vragenlijst hoe de leerlingen de les waarderen in een cijfer van 1 (slecht) tot 10 (uitstekend).

Er is gekozen voor een enquête met stellingen zodat er een meting in een grote groep kan worden gedaan in welke mate leerlingen bereid zijn tot samenwerken en in welke mate de samenwerking wordt gewaardeerd en gevraagd kan worden naar een cijfer hoe de leerlingen de lessen Close Reading waarderen. Een enquête is hiervoor het meest geschikt. Een enquête met stellingen levert kwantitatieve data op voor het onderzoek.

Observatie

Een van de ontwerpeisen voor het lesontwerp Close Reading is 'leerlingen laten samenwerken rondom een tekst'. De effecten van coöperatief leren zijn onder andere afhankelijk van de samenwerkingsvaardigheden die leerlingen bezitten. Om met succes te kunnen samenwerken, zouden leerlingen een aantal vaardigheden moeten bezitten, zoals actief luisteren, feedback kunnen geven en ontvangen, actieve werkhouding, afstemming werkverdeling, assertiviteit en inlevingsvermogen (SLO, 2019). Dat coöperatief leren niet altijd de gewenste effecten oplevert zou deels te wijten kunnen zijn aan een niet adequaat verlopende samenwerking (Kagan, 2005).

Deze samenwerkingsvaardigheden zijn te vertalen naar concreet gedag dat goed waarneembaar is tijdens de sessies van de les. Daarom wordt er tijdens het testen van het lesontwerp gekozen om het gedrag van de leerlingen dat hoort bij samenwerkingsvaardigheden te observeren.

Er is gekozen voor het verkrijgen van kwantitatieve data uit de observaties omdat de frequentie van het gedrag wordt bijgehouden. Het observatieformulier bevat een frequentiesysteem om de frequentie van het gedrag bij te houden en een ratingsysteem om te beoordelen in welke mate de leerlingen beschikken over samenwerkingsvaardigheden.

Per individuele leerling wordt op een schaal van 1 (nooit) tot 5 (altijd) beoordeeld in hoeverre de leerling het gedrag laten zien wat bij samenwerken tot uiting moet komen. Het gaat om het gedrag van actief luisteren, feedback geven en ontvangen, afstemming van werkverdeling, een actieve werkhouding, de werksfeer/inleving en assertiviteit.

De frequentie wordt gemeten tijdens het samenwerken van de leerlingen door te turven in het observatiesysteem (bijlage 2). Na afloop van de drie sessies wordt de frequentie van het gedrag bij elkaar opgeteld en omgezet naar een score van 1 (nooit) tot 5 (altijd).

Hoe vaker de leerling het gedrag laat zien hoe hoger de leerling wordt gescoord op het bezit van samenwerkingsvaardigheden.

Het is een gestructureerde observatie omdat het doel van de observatie van te voren is vastgelegd. Namelijk de frequentie van het gedrag van de leerlingen bijhouden, die horen bij bepaalde samenwerkingsvaardigheden om te bepalen of het coöperatief leren effect heeft.

De observaties worden gedaan wanneer de leerlingen werken in samenwerkingsverband. Dit kan zijn in tweetallen, groepjes of een klassendiscussie. Het is een participerende observatie omdat de observatie wordt gedaan tijdens de les waarbij de observator de les geeft en aanwezig is in de klas. Dit heeft invloed op de situatie. De observatie is daardoor ook direct. Dat wil zeggen dat er tijdens alle sessies wordt geobserveerd en de beelden niet op camera worden vastgelegd. De leerlingen zijn op de hoogte dat er wordt geobserveerd tijdens de les Close Reading.

Schriftelijk ingeleverd werk

De leerlingen leveren individueel het gemaakte werk in. Tijdens de les Close Reading worden tekstgerichte vragen door de leerlingen beantwoord. De leerlingen werken samen tijdens alle drie sessies Close Reading maar leveren individueel een antwoordenblad in. Door het werk van de leerlingen mee te nemen als data kan er worden gekeken of het samenwerken ook meer goede antwoorden oplevert wat zou betekenen dat het leesdoel behaald is. Iedere sessie heeft zijn eigen leesdoel. Door de vragen te beantwoorden kan er worden nagekeken of de leesdoelen worden behaald. Bij een score van 80% of hoger is het leesdoel behaald.

Het ingeleverde werk van de leerlingen levert kwantitatieve data op voor het onderzoek.

Logboek

Omdat er in dit onderzoek twee lesontwerpen worden uitgevoerd in de praktijk, wordt er bijgehouden in een logboek hoe de les is verlopen. Het bijhouden van een logboek geeft inzicht of het lesontwerp ook voldoet in de praktijk en welke ontwerpeisen er moeten worden aangepast zodat de les beter zal verlopen. In dit logboek wordt na het testen van de lesontwerpen een kritische reflectie gedaan op het handelen en het gedrag van de leerlingen. Er wordt bijhouden of de lessen goed verlopen, de leerlingen begrijpen wat ze moeten doen, of de leerlingen de tekst herlezen en reacties van de leerlingen tijdens les en de tijdsduur, oftewel of het praktisch haalbaar is om alle aspecten van Close Reading toe te passen op bestaande teksten uit methoden.

De data uit het logboek worden in het onderzoek gebruikt om na te gaan of de resultaten uit de metingen van de enquête, observatie en ingeleverde werk van de leerlingen te zien is in de les en om de ervaringen tijdens het testen van het lesontwerp mee te nemen in het volgende ontwerp en de

uiteindelijke handreiking. Het logboek wordt om die reden niet meegenomen als meetinstrument maar alleen ter ondersteuning voor de gemaakte keuzes in een tweede lesontwerp. De logboeken zijn opgenomen in bijlage 5.

2.2 Beschrijving van de onderzoeksgroep

De onderzoeksgroep is groep 6,7,8 van de basisschool. De groep bestaat uit 23 leerlingen waarvan tien leerlingen in groep 6, zeven leerlingen in groep 7 en 5 leerlingen in groep 8. Er dus geen sprake van een steekproef.

2.3 Operationalisatie

In deze paragraaf worden de kernbegrippen en deelaspecten geoperationaliseerd die in dit onderzoek worden gemeten. Ook wordt de definitie beschreven van begrippen die van belang zijn voor de validiteit van dit onderzoek.

2.3.1 Construct

In de onderzoekende deelvragen zijn de begrippen die in dit onderzoek gemeten worden onderstreept. De begrippen die geoperationaliseerd worden staan in cursief.

- In welke mate stimuleert het lesontwerp Close Reading daadwerkelijk het aspect *samenwerken* tussen de leerlingen van groep 6, 7 en 8 en welk effect heeft dit op het *behalen van het leesdoel*?
- In welke mate zijn de leerlingen van groep 6,7,8 *bereid om samen te werken* en hebben ze *waardering voor het samenwerken* tijdens lessen Close Reading volgens het lesontwerp?

Om met succes te kunnen samenwerken, zouden leerlingen een aantal vaardigheden moeten bezitten, zoals actief luisteren, feedback kunnen geven en ontvangen, actieve werkhouding, afstemming werkverdeling, assertiviteit en inlevingsvermogen (SLO, 2019). Voor het construct voor samenwerken zijn deze vaardigheden als variabelen opgenomen. De vaardigheden zijn uitgesplitst in gedrag (SLO, 2019) en zijn als deelvariabelen opgenomen. De deelvariabelen worden opgenomen in een observatiesysteem om de vaak de deelvariabelen, het gedrag behorende bij de vaardigheid, voorkomen. Deze frequentie wordt omgezet naar een score van 1 (heel weinig) tot 5 (heel vaak).

Voor het behalen van het leesdoel is er de norm vastgesteld op >80%. Op basis van dit percentage kan er worden bepaald of er voldoende tekstbegrip is bij de leerling. De norm van >80% wordt gehanteerd in meerdere lesmethoden.

Construct voor de bereidheid van samenwerken en de waardering van samenwerken zijn de variabelen 1 (helemaal oneens) tot 5 (helemaal eens). De deelvariabelen de stellingen over bereidheid en waardering gebaseerd op een valide lijst met stellingen uit een proefschrift 'Implementation of cooperative learning in primary schools' (Krol-Pot, K, 1972).

De operationalisatieschema's van het de enquête, observatie en ingeleverd werk staan weergegeven in tabellen in bijlage 1.

2.3.2 Instrumenten

De instrumenten die in het onderzoek worden gebruikt zijn enquête, observatie en ingeleverd werk. Deze instrumenten zijn tot stand gekomen aan de hand van de bestudeerde theorie en uit de probleemstelling.

Meetinstrument 1: Enquête

De enquête wordt gemaakt in een Word-document en schriftelijk afgenomen onder de leerlingen. De enquête is opgenomen in bijlage 2.

Door middel van de schaal 'de bereidheid om met elkaar samen te werken' van de vragenlijst, wordt de bereidheid van het samenwerken van de leerlingen gemeten. Leerlingen geven individueel op een schaal van 1 (eens) tot 5 (oneens) aan in hoeverre ze het eens zijn met stellingen.

Door middel van de schaal 'waardering van het samenwerken in coöperatieve werkvormen' wordt de waardering van het samenwerken tussen de leerlingen gemeten. Leerlingen geven individueel op een schaal van 1 (eens) tot 5 (oneens) aan in hoeverre ze het eens zijn met stellingen.

De laatste vraag van de vragenlijst is hoe de leerlingen de les waarderen in een cijfer van 1 (slecht) tot 10 (uitstekend).

Meetinstrument 2: Observatie

Het observatieformulier bevat een frequentiesysteem om de frequentie van het gedrag bij te houden en een ratingsysteem om te beoordelen in welke mate de leerlingen beschikken over samenwerkingsvaardigheden. Per individuele leerling wordt op een schaal van 1 (heel weinig) tot 5 (heel vaak) beoordeeld in hoeverre de leerlingen het gedrag laten zien wat bij samenwerken tot uiting mogen komen. Het gaat om het gedrag van actief luisteren, feedback geven en ontvangen, afstemming van werkverdeling, een actieve werkhouding, de werksfeer/inleving en assertiviteit beschikken. De frequentie wordt gemeten tijdens het samenwerken van de leerlingen. Na afloop van de drie sessies wordt de frequentie van het gedrag omgezet naar de kwaliteit van de vaardigheid die de leerlingen met het gedrag laten zien.

Hoe vaker de leerling het gedrag laat zien hoe hoger de leerling wordt gescoord op het bezit van de samenwerkingsvaardigheid. Het observatiesysteem is gemaakt in Excel en opgenomen in bijlage 2.

Meetinstrument 3: Schriftelijk ingeleverd werk

De leerlingen leveren individueel het gemaakte werk in. Door de antwoorden op de vragen te beoordelen kan er worden nagekeken of de leesdoelen zijn behaald. Bij een score van 80% of hoger is het leesdoel behaald. De werkbladen zijn opgenomen in de lesontwerpen 1 en 2 in bijlage 3.

2.4 Procedure afname meetinstrumenten

Observaties

De leerlingen worden geobserveerd wanneer ze aan het samenwerken zijn in een coöperatieve setting tijdens alle drie de sessies van de eerste en tweede lesontwerp. De coöperatieve settings zijn werken in groepjes, in tweetallen en tijdens een klassendiscussie. Het eerste lesontwerp zal woensdag 19 mei 2021 worden getest in de praktijk en het tweede lesontwerp zal woensdag 26 mei 2021 worden getest in de praktijk.

Enquête leerlingen

De leerlingen ontvangen na de beide lessen die bestaat uit drie sessies, de vragenlijst die ze direct schriftelijk invullen. De vragenlijst wordt woensdag 19 mei 2021 en woensdag 26 mei 2021 ingevuld. Voordat de leerlingen de vragenlijst invullen wordt de vragenlijst doorgenomen en korte uitleg gegeven. De leerlingen vullen de vragenlijst individueel in, zonder overleg.

Schriftelijk ingeleverd werk leerlingen

Het individuele werk van leerlingen wordt na beide gegeven lessen (3 sessies) ingeleverd en beoordeeld of de score van >80% en dus het leesdoel is behaald. Het werk zal worden nagekeken op woensdag 19 mei 2021 en woensdag 26 mei 2021.

2.5 Data-analyse

De verzamelde data uit de enquêtes bestaande uit de informatie over de bereidheid van samenwerken en de waardering van het samenwerken worden per stelling geordend per jaargroep, dus groep 6, 7 en 8 en per totaal als hele klas. De data worden in Excel gezet en geanalyseerd en in een staafdiagram visueel gemaakt voor les 1 en les 2.

De verzamelde data uit de observatie worden, in een score 1(nooit) tot 5 (altijd) op samenwerkingsvaardigheden 1 (nooit) tot 5 (altijd), per jaargroep 6,7,8 en per totaal als klas in Excel gezet en geanalyseerd. De data worden in een staafdiagram visueel gemaakt voor les 1 en les 2.

De verzamelde data uit de observatie worden in een score in procenten per leerling aangegeven in welke mate de leerling in het bezit is van samenwerkingsvaardigheden voor les 1 en les 2. Deze score per leerling wordt afgezet tegen de score in procenten die is behaald op het leesdoel van een les per leerling. De leerlingen kunnen bij deze data een op een aan elkaar gekoppeld worden. De data worden verwerkt in Excel en visueel gemaakt in de vorm van een lijngrafiek voor les 1 en les 2.

De verzamelde data van de score in procenten op het leesdoel worden ook per sessie per jaargroep, dus groep 6, 7 en 8 en per totaal als hele klas geanalyseerd en visueel gemaakt in een staafdiagram per les 1 en les 2.

Omdat het lesontwerp Close Reading wordt aangepast naar aanleiding van de eerste data worden de data verkregen uit de eerste les vergeleken met de data uit de tweede les.

Op deze manier kan worden geanalyseerd welke invloed de aanpassingen hebben ten opzichte van de samenwerkingsvaardigheden, het behaalde leesdoel, de bereidheid tot samenwerken en de waardering voor het samenwerken en de het cijfer wat de leerlingen geven op de totale les.

2.6 Betrouwbaarheid en validiteit

In deze paragraaf wordt beschreven welke stappen er in dit onderzoek worden genomen en hoe de keuzes in het onderzoek invloed hebben op de betrouwbaarheid en validiteit.

2.6.1 Betrouwbaarheid

De leerlingen vullen twee keer na de gegeven les de enquête in. Alle leerlingen ontvangen dezelfde enquête en zonder overleg vullen zij individueel de enquête in.

Omdat de leerlingen de enquête twee keer invullen wordt de betrouwbaarheid van het onderzoek vergroot omdat er een herhaalde meting wordt gedaan binnen dezelfde groep met dezelfde stellingen.

Om gedrag te beoordelen is observatie de beste onderzoeksmethode. Het is moeilijk om objectiviteit te bereiken, omdat kennis door waarneming wordt ingepast in een persoonlijk referentiekader of aangepast aan al bestaande informatie met betrekking tot de onderzoeksgroep. Hierdoor neemt de betrouwbaarheid van de observatie af. Dit wordt deels ondervangen door de observatiecriteria van te voren te formuleren. De observatiecriteria zijn geformuleerd op basis van bestaande en gevalideerde literatuur over samenwerkend leren. Dit komt de betrouwbaarheid van het onderzoek ten goede.

Het ingeleverd werk wordt nagekeken aan de hand van de score op de tekstgerichte vragen per sessie. Het ingeleverde werk kan beoordeeld worden op goed of fout. Daarbij worden de werkbladen door één persoon nagekeken wat de betrouwbaarheid van de score verhoogt.

2.6.2 Validiteit

Validiteit wordt in de literatuur beschreven als: “de mate waarin gemeten wordt wat je wilt meten.” In dit onderzoek worden systematische meetfouten zo veel mogelijk beperkt (Van der Donk & Van Lanen, 2020). De interne validiteit van het onderzoek wordt gewaarborgd door operationalisatie. Door de operationalisatie vanuit de literatuur wordt gemeten wat gemeten moet worden. Deze operationalisatie is vertaald in een observatie en enquêtevragen. De resultaten zullen in het onderzoeksverslag anoniem worden verwerkt. De onderzoeksgroep is hiervan op de hoogte.

Het onderzoek is beperkt overdraagbaar: het onderzoek vindt plaats in een specifieke context, namelijk binnen het begrijpend leesonderwijs van groep 6,7,8 van de basisschool. De resultaten en conclusies zijn hierdoor voornamelijk representatief voor deze groep binnen de basisschool (Van der Donk & Van Lanen, 2020). Het onderzoek is daardoor wel heel bruikbaar voor de basisschool en kan de school ervoor kiezen om aanbevelingen van het onderzoek op te volgen in de praktijk en/of nader onderzoek te doen. Een deel van het onderzoek, zoals het theoretisch kader en de onderzoeksopzet, kan door andere scholen worden gebruikt als inspiratiebron voor een vergelijkbaar onderzoek in de eigen praktijksituatie.

Hoofdstuk 3 Resultaten

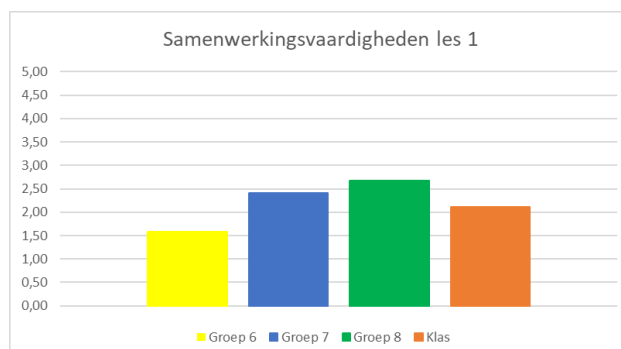
In dit hoofdstuk worden de resultaten weergegeven uit de enquête, de observatie en het ingeleverde werk. De resultaten worden aangeduid met les 1 (eerste lesontwerp gemeten) en les 2 (tweede lesontwerp gemeten).

3.1 Resultaten observaties en ingeleverd werk en enquêtes

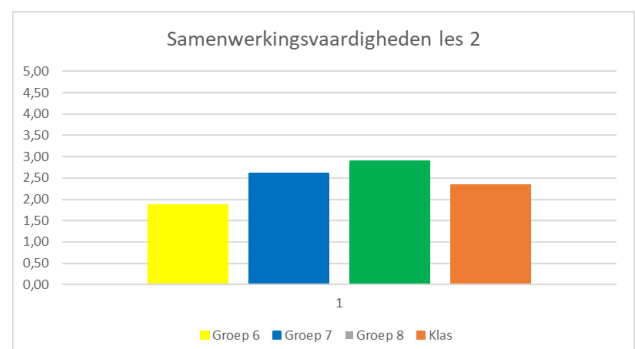
Hierna worden eerst de resultaten uit de observaties weergegeven, visueel en met een korte toelichting. Vervolgens worden in paragraaf 3.1.2 de resultaten van het ingeleverde werk gepresenteerd. In paragraaf 3.1.3 worden de resultaten van de observaties en het ingeleverde werk naast elkaar gelegd. En als laatste worden in paragraaf 3.1.4 de enquêteresultaten weergegeven. Tabellen van de ruwe data zijn opgenomen in bijlage 6.

3.1.1 Resultaten samenwerkingsvaardigheden uit observaties

Na de eerste les heeft groep 6 een score van 1,58. Na de tweede les heeft groep 6 een score van 1,86. Dit is een stijging van 0,28. Groep 6 heeft door de score een na les 1 en 2 een rating tussen 1 (nooit) en 2 (weinig). Na de eerste les heeft groep 7 een score van 2,41. Na de tweede les heeft groep 7 een score van 2,60. Dit is een stijging van 0,19. Groep 7 heeft door de score een na les 1 en 2 een rating tussen 2 (weinig) en 3 (regelmatig). Na de eerste les heeft groep 8 een score van 2,67. Na de tweede les heeft groep 8 een score van 2,90. Dit is een stijging van 0,23. Groep 8 heeft door de score een na les 1 en 2 een rating tussen 2 (weinig) en 3 (regelmatig).

Figuur 2: score samenwerkingsvaardigheden per groep les 1

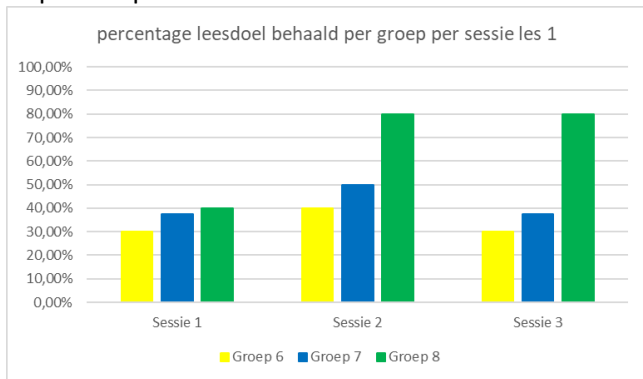

Figuur 3: score samenwerkingsvaardigheden per groep les 2

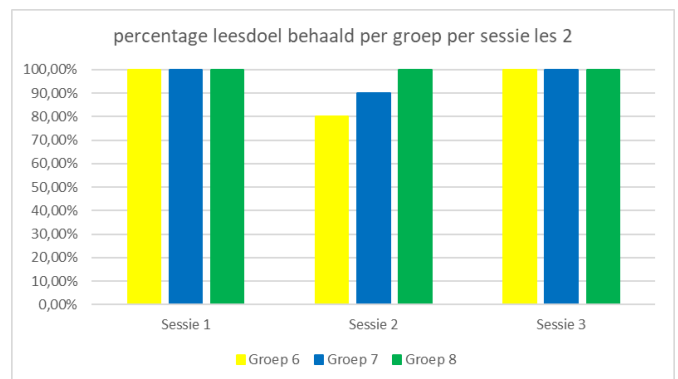
3.1.2 Resultaten behaald leesdoel uit ingeleverd werk

Onderstaande figuren 3 en 4 laten zien hoeveel procent van de leerlingen per sessie en groep het behaalde leesdoel >80% heeft gehaald.

Na de eerste les heeft 30% van groep 6 het leesdoel van sessie 1 behaald, 37,5% van groep 6 heeft het leesdoel van sessie 2 behaald en 40% van groep 6 heeft het leesdoel van sessie 3 behaald. Na de tweede les heeft 100% van groep 6 het leesdoel behaald voor sessie 1,2 en 3. Dit is voor groep 6 een stijging van 70 procentpunten voor sessie 1, een stijging van 62,5 procentpunten voor sessie 2 en 60 procentpunten voor sessie 3.

Figuur 4: percentage leesdoel behaald groep per sessie les 1

Figuur 5: percentage leesdoel behaald per groep per sessie les 2

Na de eerste les heeft van groep 7 het leesdoel van sessie 1 behaald, 50% van groep 7 heeft het leesdoel van sessie 2 behaald en 80% van groep 7 heeft het leesdoel van sessie 3 behaald. Na de tweede les heeft 80% van groep 7 het leesdoel voor sessie 1 behaald, 90% van groep 7 heeft het leesdoel voor sessie 2 behaald en 100% van groep 7 heeft het leesdoel behaald. Dit is voor groep 7 een stijging van 40 procentpunten voor sessie 1, een stijging van 40 procentpunten voor sessie 2 en een stijging van 20 procentpunten voor sessie 3.

Na de eerste les heeft 30% van groep 8 het leesdoel van sessie 1 behaald, 37,5% van groep 8 heeft het leesdoel van sessie 2 behaald en 80% van groep 8 heeft het leesdoel van sessie 3 behaald. Na de tweede les heeft 100% van groep 8 het leesdoel voor sessie 1, 2 en 3 behaald. Dit is voor groep 8 een stijging van 70 procentpunten voor sessie 1, een stijging van 62,5 procentpunten voor sessie 2 en een stijging van 20 procentpunten voor sessie 3.

3.1.3 Resultaten score samenwerkingsvaardigheden en behaalde leesdoel per leerling

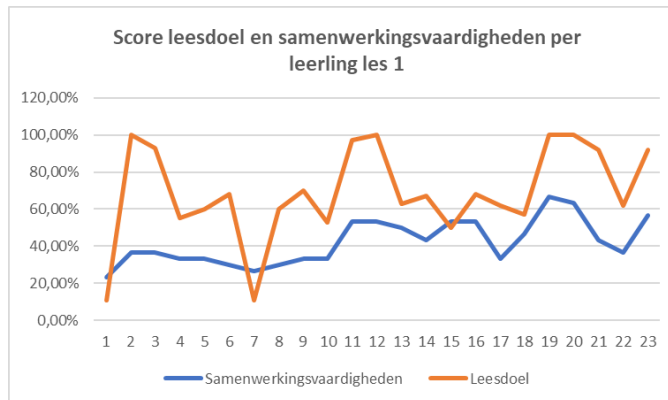
Bovenstaande grafiek figuur 6 en 7 laat per leerling de score op het behaalde leesdoel per les en de score op de samenwerkingsvaardigheden per les in één grafiek zien.

Groep 6 zijn de leerlingen 1/m 10, leerlingen groep 7 zijn de leerlingen 11 t/m 18 en leerlingen groep 8 zijn de leerlingen 19 t/m 23.

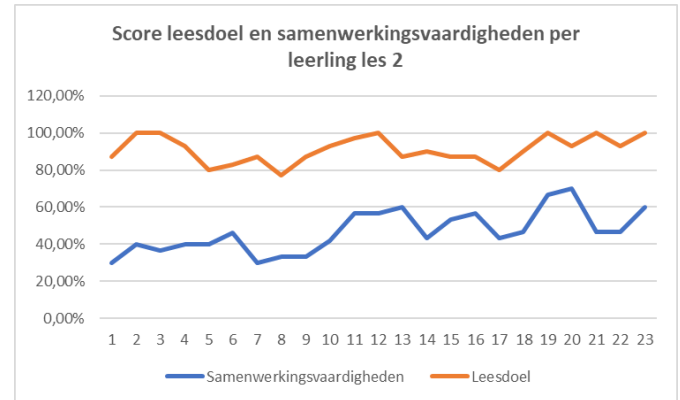
Leerling 2 heeft een score van 36,6% op samenwerkingsvaardigheden en op het leesdoel een score van 100% op les 1. Leerling 7 heeft een score van 26,6% op samenwerkingsvaardigheden en op het leesdoel een score van 11% op les 1. Leerling 8 heeft een score van 30% op samenwerkingsvaardigheden en op het leesdoel een score van 60 op les 1. Leerling 12 heeft een score van 53,4% op samenwerkingsvaardigheden en op het leesdoel een score van 100% op les 1. Leerling 20 heeft een score van 63% op samenwerkingsvaardigheden en op het leesdoel een score van 100% op les 1.

Leerling 1 heeft een score van 30% op samenwerkingsvaardigheden en op het leesdoel een score van 87% op les 2.

Leerling 2 heeft een score van 40% op samenwerkingsvaardigheden en op het leesdoel een score van 100% op les 2. Leerling 20 heeft een score van 70% op samenwerkingsvaardigheden en op het leesdoel een score van 100% op les 2.

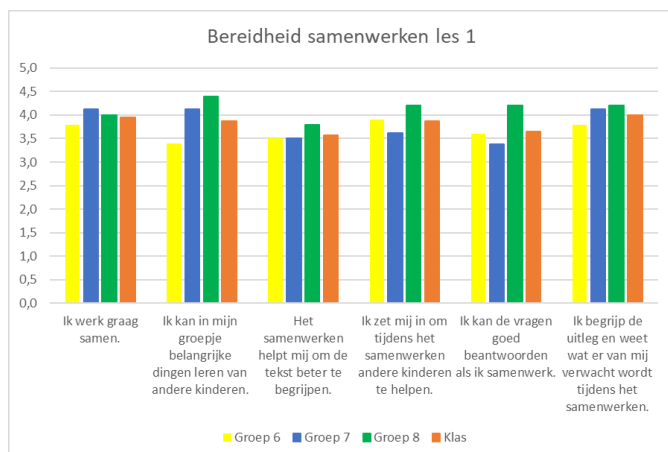

Figuur 6: behaalde leesdoel versus score samenwerkingsvaardigheden per leerlingen les 1

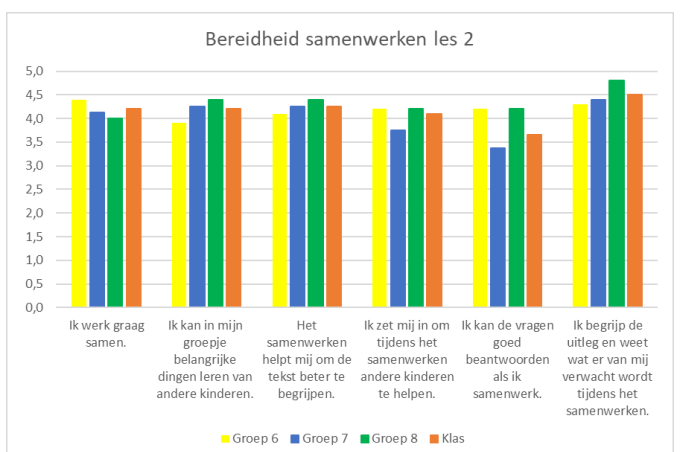

Figuur 7: behaalde leesdoel versus score samenwerkingsvaardigheden per leerlingen les 2

3.1.4 Resultaten bereidheid om samen te werken en waardering samenwerken uit Enquêtes

Figuur 8: bereidheid samenwerken per vraag per groep les 1

Figuur 9: bereidheid samenwerken per vraag per groep les 2

Bovenstaande grafiek figuur 8 geeft de score per stelling weer in welke mate de leerlingen per jaargroep en totaal hele klas bereid zijn om samen te werken na les 1. Bovenstaande grafiek figuur 9 geeft de score per stelling weer in welke mate de leerlingen per jaargroep en totaal hele klas bereid zijn om samen te werken na les 2.

Op de vraag 'ik werk graag samen' scoort de totale klas 3.96 punten na les 1. Na les 2 is de score op deze vraag 4.20 punten. Dit is een stijging van 0.24 punten.

Op de vraag 'ik kan in mijn groepje belangrijke dingen leren van andere leerlingen' scoort de totale klas 3.87 punten na les 1. Na les 2 is de score op deze vraag 4.20 punten. Dit is een stijging van 0.33 punten.

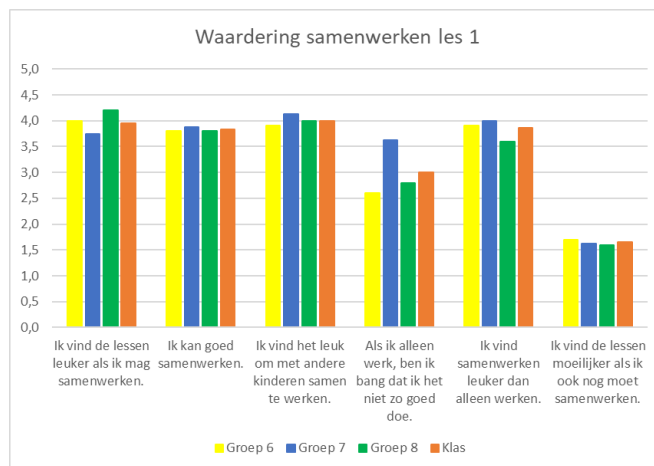
Op de vraag 'het samenwerken helpt mij om de tekst beter te begrijpen' scoort de hele klas 3.57 punten na les 1. Na les 2 is de score op deze vraag 4.25 punten. Dit is een stijging van 0.68 punten.

Op de vraag 'ik zet mij in om tijdens het samenwerken andere kinderen te helpen' scoort de totale klas 3.87 punten na les 1. Na les 2 is de score op deze vraag 4.10 punten. Dit is een stijging van 0.23 punten.

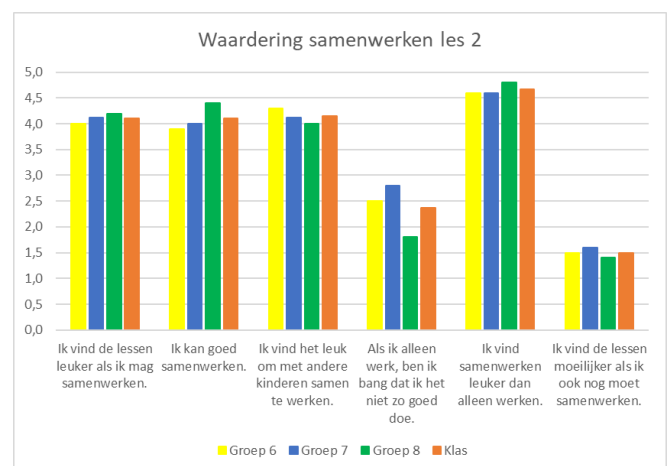
Op de vraag 'ik kan de vragen goed beantwoorden als ik samenwerk' scoort de totale klas 3.56 punten na les 1. Na les 2 is de score op deze vraag 3.56 punten. Er is geen daling of stijging.

Op de vraag 'ik begrijp de uitleg en weet wat er van mij verwacht wordt tijdens het samenwerken' scoort de totale klas 4.0 punten na les 1. Na les 2 is de score op deze vraag 4.50 punten. Dit is een stijging van 0.50 punten.

Onderstaande grafiek figuur 10 laat de waardering van het samenwerken zien per jaargroep en van het totaal op de hele klas na les 1. Onderstaande grafiek figuur 11 laat de waardering van samenwerken zien per jaargroep en van het totaal op de hele klas na les 2.

Figuur 10: waardering samenwerken per vraag per groep les 1

Figuur 11: waardering samenwerken per vraag per groep les 2

Op de vraag 'ik vind de lessen leuker als ik mag samenwerken' scoort de totale klas 3.96 punten na les 1. Na les 2 is de score op deze vraag 4.10 punten. Dit is een stijging van 0.14 punten.

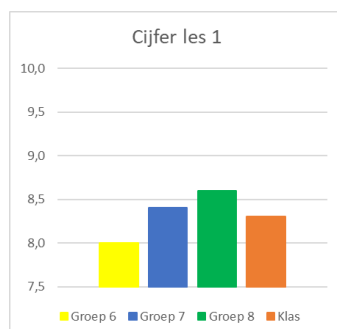
Op de vraag 'ik kan goed samenwerken' scoort de hele klas 3.8 punten na les 1. Na les 2 is de score op deze vraag 4.20 punten. Dit is een stijging van 0.40 punten.

Op de vraag 'ik vind het leuk om met andere kinderen samen te werken' scoort de totale klas 4.0 punten na les 1. Na les 2 is de score op deze vraag 4.15 punten. Dit is een stijging van 0.15 punten.

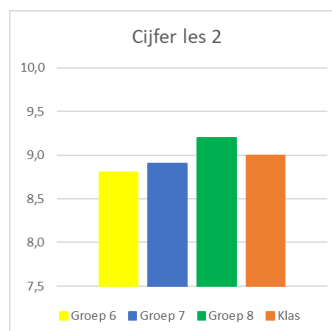
Op de vraag 'als ik alleen ben, ben ik bang dat ik het niet zo goed doe' scoort de totale klas 3.0 punten na les 1. Na les 2 is de score op deze vraag 2.37 punten. Dit is een daling van 0.36 punten.

Op de vraag 'ik vind samenwerken leuker dan alleen' scoort de totale klas 3.87 punten na les 1. Na les 2 is de score op deze vraag 4.67 punten. Dit is een stijging van 0.80 punten.

Op de vraag 'ik vind de lessen moeilijker als ik alleen moet werken' scoort de totale klas 1.65 punten na les 1. Na les 2 is de score op deze vraag 1.50 punten. Dit is een daling van 0.15 punten.

Figuur 12: cijfer na les 1

Figuur 13: cijfer na les 2

Na les 1 geeft groep 6 een gemiddeld cijfer van een 8, groep 7 een gemiddeld cijfer van 8,4 en groep 8 een gemiddeld cijfer van 8,6. De totale klas geeft het gemiddelde cijfer van 8,3

Na les 2 geeft groep 6 een gemiddeld cijfer van een 8,8. groep 7 een gemiddeld cijfer van 8,9 en groep 8 een gemiddeld cijfer van 9,2. De totale klas geeft het gemiddelde cijfer van 9,0.

Hoofdstuk 4 Discussie

In dit hoofdstuk worden de conclusies van dit onderzoek weergegeven samen met de discussie en aanbevelingen. De conclusies van de praktijkdeelvragen zullen in paragraaf 4.1 worden beschreven en in paragraaf 4.2 worden de conclusies op de hoofdvraag beschreven. In paragraaf 4.3 staat de discussie beschreven en in paragraaf 4.4 de aanbevelingen.

4.1 Conclusie op onderzoekende deelvragen

In dit onderzoek is gezocht naar een antwoord op de onderzoekende deelvraag:

- In welke mate stimuleert het lesontwerp Close Reading daadwerkelijk het aspect samenwerken tussen de leerlingen van groep 6, 7 en 8 en welk effect heeft dit op het behalen van het leesdoel?

Uit de resultaten van de observatie na les 1 en na les 2, blijkt dat leerlingen van groep 6 nooit tot weinig samenwerkingsvaardigheden laten zien. Na les 1 en les 2 laten zowel groep 7 als groep 8 weinig tot regelmatig samenwerkingsvaardigheden zien. Wel laten alle leerlingen een lichte stijging zien in les 2 ten opzichte van les 1. Daarmee zou er geconcludeerd kunnen worden dat het lesontwerp van les 2 beter het aspect samenwerken stimuleert.

Uit de theorie blijkt dat de effecten van coöperatief leren op de resultaten onder andere afhankelijk zijn van de mate waarin leerlingen samenwerkingsvaardigheden bezitten.

Uit de resultaten van de observatie en het ingeleverd werk komt naar voren dat er geen verband is te zien tussen de mate waarin leerlingen in het bezit zijn van samenwerkingsvaardigheden en het behalen van het leesdoel.

In dit onderzoek is gezocht naar een antwoord op de onderzoekende deelvraag:

- In welke mate zijn de leerlingen bereid om samen te werken en hebben ze waardering voor het samenwerken tijdens lessen Close Reading volgens het lesontwerp?

De theorie geeft aan dat leerlingen moeten accepteren dat ze samenwerken en bereid moeten zijn om samen te werken. Uit de resultaten uit de enquête na les 1 en na les 2, blijkt dat leerlingen van de totale klas het eens zijn met alle stellingen die betrekking hebben op de bereidheid van samenwerken. De conclusie is dat alle leerlingen in hoge mate bereid zijn om samen te werken.

De theorie geeft aan dat leerlingen het belang van samenwerken moeten leren zien en gemotiveerd moeten zijn om samen te werken. Dat lukt door te ervaren dat je samen meer weet en verder komt dan alleen. Aan de hand van de resultaten uit de enquêtes na les 1 en na les 2, komt naar voren dat de leerlingen het eens zijn met alle stellingen die betrekking hebben op de waardering van samenwerken. De conclusie is dat alle leerlingen in hoge mate samenwerken waarderen.

4.2 Conclusie op hoofdvraag

In dit onderzoek is gezocht naar een antwoord op de hoofdvraag:

Leidt de aanpak van Close Reading in combinatie met samenwerkend leren tot het behalen van leesdoelen en meer motivatie bij leerlingen van groep 6,7,8 van de basisschool bij begrijpendlezenlessen?

De behaalde resultaten op het leesdoel van les 1 laten zien dat 33% van groep 6 het leesdoel heeft behaald, 42% van groep 7 het leesdoel heeft behaald en 67% van groep 8 het leesdoel heeft behaald. De conclusie is dat de aanpak van Close Reading in combinatie met samenwerkend leren heeft geleid tot 47% van de leerlingen van de totale klas die het leesdoel hebben behaald na les 1.

De behaalde resultaten op het leesdoel van les 2 laten zien dat 93% van groep 6 het leesdoel heeft behaald, 96% van groep 7 het leesdoel heeft behaald en 100% van groep 8 het leesdoel heeft behaald. De conclusie is dat de aanpak van Close Reading in combinatie met samenwerkend leren heeft geleid tot 96% van de leerlingen van de totale klas die het leesdoel hebben behaald na les 2.

Uit de resultaten van de enquête blijkt dat de totale klas een gemiddeld cijfer van 8,6 op een schaal van 10 geeft voor les 1. De totale klas geeft een 9,0 op een schaal van 10 voor les 2. De conclusie is dat de aanpak van Close Reading in combinatie met samenwerkend leren heeft geleid tot meer motivatie voor begrijpendlezenlessen.

4.4 Discussie

Tijdens de observaties is het moeilijk om objectiviteit te bereiken, omdat kennis door waarneming wordt ingepast in een persoonlijk referentiekader of aangepast aan al bestaande informatie met betrekking tot de onderzoeksgroep. Hierdoor neemt de betrouwbaarheid van de observatie af. Door de vooraf gestelde op theorie gebaseerde observatiecriteria is er heel gericht gekeken naar gedrag wat hoort bij samenwerkingsvaardigheden om zo objectief mogelijk de frequentie van het gedrag bij te houden.

Door de groepsgrootte van 23 leerlingen zijn niet alle leerlingen continu te observeren. Hierdoor bestaat de kans dat er gedrag wat hoort bij samenwerken niet wordt waargenomen. In een vervolgonderzoek zou de onderzoeksgroep verkleind kunnen worden om de betrouwbaarheid van de resultaten te vergroten.

De norm van >80% op het behalen van het leesdoel is gebaseerd op bestaande lesmethoden, echter bestaat er geen vastgestelde norm voor Close Reading en zou in een vervolgonderzoek een lagere of hogere norm kunnen worden gehanteerd, waardoor de resultaten van het onderzoek een andere uitkomst hebben.

Bij het invullen van de enquête kunnen de leerlingen een andere interpretatie geven aan de stellingen dan bedoeld in dit onderzoek. In een vervolgonderzoek zou er meer tijd besteed kunnen worden aan de uitleg van de stellingen, waardoor de kans kleiner is dat er een interpretatieverschil ontstaat. Dit zou de betrouwbaarheid van de resultaten uit de enquête kunnen vergroten.

Doordat de leerlingen hun ingevulde enquête inleverden bij de onderzoeker bestaat de kans op sociaal wenselijk invullen van de enquête. In een vervolgonderzoek zou de anonimiteit kunnen worden vergroot door de leerlingen zelf de enquête te laten verzamelen en in een pakketje aan te laten bieden aan de onderzoeker. Dit zou de betrouwbaarheid van de resultaten uit de enquête kunnen vergroten.

De conclusie is dat de aanpak van Close Reading in combinatie met samenwerkend leren heeft geleid tot 47% van de leerlingen van de totale klas die het leesdoel hebben behaald na les 1 en 96% van de leerlingen van de totale klas na les 2. Echter is niet alleen de aanpak van Close Reading in combinatie met samenwerkend leren van invloed op het behalen van de leesdoelen. De theorie geeft aan dat voorkennis van leerlingen van invloed is op het behalen van een dieper tekstbegrip. In dit onderzoek is voorkennis van de leerlingen buiten beschouwing gelaten.

Daarbij zijn er in het tweede lesontwerp op basis van het logboek aanpassingen gedaan in het ontwerp. De complexiteit, structuur en onderwerp en tekstlengte van de tekst die gebruikt is voor het tweede ontwerp zijn anders en kunnen van invloed zijn op de resultaten van het behaalde leesdoel.

Uit de resultaten van de observatie en het ingeleverd werk komt naar voren dat er geen verband is te zien tussen de mate waarin leerlingen in het bezit zijn van samenwerkingsvaardigheden en tussen het behalen van het leesdoel >80%. Op de vraag 'het samenwerken helpt mij om de tekst beter te begrijpen' scoort de hele klas 3.57 punten op een schaal van 5 punten na les 1. Na les 2 is de score op deze vraag 4.25 punten op een schaal van 5 punten. De leerlingen geven zelf dus in hoge mate aan dat het samenwerken helpt om de tekst beter te begrijpen.

Omdat niet alleen de aanpak van Close Reading in combinatie met samenwerkend leren van invloed is op het behaalde leesdoel maar ook de voorkennis en de complexiteit van de tekst zouden deze variabelen van invloed kunnen zijn op de lagere resultaten uit het ingeleverd werk en zou het samenwerkend leren van grotere invloed kunnen zijn dan dat de resultaten laten zien.

4.5 Aanbevelingen

Alle leerlingen beschikken over een hoge mate van bereidheid tot samenwerken. Ook waarderen de leerlingen in hoge mate het samenwerken. Uit het logboek komt naar voren dat de leerlingen actief en met plezier samenwerken tijdens de coöperatieve werkvormen. De leerlingen geven aan dat samenwerken helpt om de tekst beter te begrijpen. Door een toename van de motivatie ten opzichte van begrijpend lezen en door het leren van en met elkaar kan er een verbetering optreden in de resultaten van het begrijpend lezen. De aanbeveling voor de leerkrachten van de basisschool is om de werkvormen, of variaties van de werkvormen, die zijn opgenomen in de lesontwerpen 1 en 2 te blijven gebruiken tijdens de sessies Close Reading.

Close Reading is toe te passen op teksten uit de methode Blink en de methode Nieuwsbegrip. Uit het logboek komt naar voren dat de leerlingen meer interesse hadden in het onderwerp uit de tekst van Blink maar door de complexiteit en lengte van de tekst ontstond er weerstand vanuit de leerlingen om voor de derde keer de tekst te lezen. Close Reading is een specifieke aanpak die leerlingen helpt om complexe, moeilijkere teksten te begrijpen. De aanbeveling aan de leerkrachten van de basisschool is om complexe teksten te blijven gebruiken en meer te oefenen met de aanpak van Close Reading om te kijken of door oefening de weerstand minder wordt en leesdoelen steeds beter worden behaald.

Alle leerlingen geven een hoog cijfer voor les 1 en les 2. Het hoge cijfer van de leerlingen geeft aan dat ze de aanpak van Close Reading in combinatie met samenwerkend leren met plezier hebben ervaren. De aanbeveling aan de leerkrachten van de basisschool is om de aanpak van Close Reading met coöperatieve werkvormen te implementeren binnen het huidige begrijpendleesonderwijs.

Literatuurlijst

CED- Groep (2011). Algemene handleiding Nieuwsbegrip [XL]. Geraadpleegd op 10-03-2021 van http://www.schoolhelpdesk.nl/victor/download_attachment.php?kb_att=184.

Vernooy, K. (2017). [PowerPoint]. Geraadpleegd op 11-03-2021 van <http://researched.eu/download/2017/Vernooy-rEDAdam17-de-tekst-centraal.pptx>.

Elsäcker, W. van. (2002). *Begrijpend lezen. Een onderzoek naar de invloed van strategiegebruik, leesmotivatie, vrijetijdslezen en andere factoren op het begrijpend lezen op de basisschool*. Geraadpleegd op 14-03-2021 van <https://www.lezen.nl/sites/default/files/Begrijpend%20lezen.pdf>

Oetelaar, F, van den. (2012) *Whitepaper 21st century skills in het onderwijs, versie 1.0*. Geraadpleegd op 28-05-2021 van https://www.21stcenturyskills.nl/download/Whitepaper_21st_Century_Skills_in_het_onderwijs.pdf

SLO. (2019). *Voorbeeldmatig leerplankader samenwerken*. Geraadpleegd op 18-05-2021 van [leerlijn_samenwerken_maart_2020_\(1\).pdf](http://leerlijn.samenwerken.maart2020.nl/pdf)

Coppens, L. (2014). *Verdiepend lezen recensie*. Verkregen op 11-11-2015 via www.cps.nl/verdiepend-lezen_recensielieven-coppens-nieuwsbrief-leren-okt-nov-2014.

Fischer, D. & Frey, N. (2013). *Close reading. Principal Leadership*, jrg.13(5), 57-59.

Shanahan, T. (2012). *Letting the tekst take center stage*. Geraadpleegd op 11-03-2021 van <https://www.aft.org/sites/default/files/periodicals/Shanahan.pdf>.

Fischer, D. & Frey, N. (2012). *Close reading in elementary schools. The Reading Teacher*, jrg.66(3), 179-188. Fischer, D. & Frey, N. (2013). *Close reading. Principal Leadership*, jrg.13(5), 57-59.

Krol-Pot, K. (1972). *Implementation of cooperative learning in primary schools*. Geraadpleegd op 10-11-2021 van https://repository.ubn.ru.nl/bitstream/handle/2066/26993/26993_towain.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Lapp, D, e.a. (2020). *Close Reading. Werken aan dieper tekstbegrip in het basisonderwijs*. (4^e druk). Soest: Mat-Zet BV.

Adler, M.J. & Doren, C, van. (2019). *How to read a book. The classis guide to itteligent reading*. New York: Touchstone.

Kagan, S. (2016). *Samen leer je meer en beter*. PO Management, 34-26

Vernooy, K. & Egbertsen, T. (2012). *Leerlingen helpen effectief medeleerlingen. Basisschool Management*, jrg. 26(8), 8-12.

Donk, C. van der, & Lanen, B. van, (2020). *Praktijkonderzoek in de school*. Bussum: Uitgeverij Coutinh.o

Förrer, M., Kenter, B., & Veenman, S. (2000). *Coöperatief leren in het basisonderwijs*. Amersfoort: CPS, onderwijsontwikkeling en advies

Slavin, R. E. (1995). *Cooperative learning: Theory, research and practice (2nd ed.)*. Boston, MA: Allyn and Bacon

McConnell, D. (2000). *Implementing computer supported collaborative learning*. London: Kogan Page

Van der Meijden, H. A. T. (2005). *Knowledge construction through CSCL. Student elaborations in synchronous, asynchronous, and three-dimensional learning environments*. Duiven: Tamminga.